

Prispeval Jernej Amon Prodnik
Sreda, 30 Januar 2013 19:00

Bil sem še majhen pob, ko sem se na vsake kvatre vozil k starim staršem iz Slovenj Gradca v Črno na Koroškem. Zmeraj sem imel občutek, da se vozim na konec sveta. Vijugaste ceste med obzidji, ki jih je iz skal ustvarila narava, utesnjenost zaselkov znotraj strmih bregov. Dobra stran takšnega rezoniranja je, da lahko vsak konec dojemamo kot začetek. Mogoče je bila Črna na začetku (vsaj mojega) sveta.

Danes se mi pogosto dozdeva, da na slovenski strani meje ta *konec* predstavlja celotna Koroška. Je bogu za hrbtom, kot se včasih reče (če sem odkrit, reka nikoli nisem razumel; verni namreč pravijo, da je bog vseprisoten, da *vse vidi in vse ve*

). Koroška od preostale Slovenije namreč ni odrezana le komunikacijsko in infrastrukturno, ampak tudi razvojno in ekonomsko. O tempirani socialni bombi, ki jo je pomagala detonirati svetovna gospodarska kriza prilagojena lokalnim značilnostim, dovolj povedo številke: če je imela regija koncem leta 2008 še približno dva tisoč petsto brezposelnih, se je danes ta številka povzpela že nad štiri tisoč (12,4 odstotka). Za koliko je višja resnična brezposelnost, ni jasno. Zakonodajne spremembe v evidentiranju in merjenju brezposelnosti prinašajo s seboj tudi brisanje ljudi iz uradnih evidenc.

Nekaj nam pove podatek o številu delovno aktivnih prebivalcev, ki je enako zaskrbljujoč: njihovo število se je v tem obdobju zmanjšalo za več kot tri tisoč. Ob tem Koroška statistična regija v Sloveniji že pregovorno dosega najnižje povprečne plače. Gibljejo se malce nad devetstotimi evri mesečno, znotraj regije pa so občutne tudi razlike med občinami: če je na Prevaljah povprečna plača še petdeset evrov nižja, se na Ravnah približuje slovenskemu povprečju, ki se giblje malo pod tisočimi evri.

Ko zrasteš iz majhnega človeka v malo manj majhnega človeka in uspeš uzreti druge začetke in konce sveta, ti postaja jasno, da so utemeljeni v razlikah in neenakostih. V resnici govorijo o globokih družbenih prepadih, ki pričajo o tistih, ki imajo, in tistih, ki nimajo. Ni jih mogoče odpraviti z dobrimi mislimi, molitvijo ali moralističnim leporečjem, ki ga imajo polna usta predvsem tisti politiki, razumniki in dostojanstveniki, ki ta sistem globokih prepadov pomagajo ohranjati. Zategovanje pasu in neprikrite privatizacije še zadnjih institucij in storitev, ki naj bi vsaj deklarativno služile vsem članom družbe, bodo kot drugod po svetu tudi v Sloveniji razlike le še poglobile. Kvaliteta dostopa do zdravstvene oskrbe, izobrazbe in kulture bo še bolj odvisna od ekonomskega razreda posameznika. Te procese, ki spremljajo svetovno gospodarsko krizo, lahko spremljamo po vsej Evropi. Kot drugod, jih v Sloveniji spremljajo ljudske vstaje in protesti, eden izmed njih celo v omrtvičeni Koroški. A v Sloveniji jih številni raje kot z analizo družbenih vzrokov odmišljajo s pokroviteljstvom ali celo teorijami zarote.

Kar je daleč od oči nas ne boli. Prostor pa je bil zmeraj relativen: oddaljenost *pavperizacije* je odvisna predvsem od pripravljenosti, da *gledamo*

Prispevek je bil prvotno objavljen v tretji letošnji številki časopisa *Novice - Slovenski tednik za*

Prispeval Jernej Amon Prodnik
Sreda, 30 Januar 2013 19:00

Koroško
Avstriji) pod naslovom
"O Koroški na drugi strani meje"

(časopis Slovencev v